

სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის 2022 წლის საქმიანობის ანგარიშის შეფასება

შესავალი

საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის (შემდგომში „სუს-ი“) საქმიანობის ანგარიშის საქართველოს პარლამენტისთვის წარდგენა ქვეყნის უსაფრთხოების სექტორის საკვანძო უწყების ანგარიშვალდებულების და დემოკრატიული კონტროლის მნიშვნელოვანი ეტაპია. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ანგარიშის საპარლამენტო მოსმენა დროულად, ყველა პოლიტიკური ჯგუფის ჩართულობით წარიმართოს და საქართველოს პარლამენტმა ანგარიშის განხილვის საფუძველზე შინაარსობრივი რეკომენდაციები შეიმუშაოს.

სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურმა 2022 წლის საქმიანობის ანგარიში საქართველოს პარლამენტს 2023 წლის 13 აპრილს წარუდგინა.¹ თავის მხრივ, პარლამენტის ბიურომ 2023 წლის 18 აპრილს² განსაზღვრა სუს-ის ანგარიშის განხილვის ვადები. წამყვანი კომიტეტისთვის (საქართველოს პარლამენტის თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტი) ანგარიშის მოსმენის სავარაუდო ვადა განისაზღვრა 1 თვიანი დიაპაზონით: 2023 წლის 24 აპრილიდან 24 მაისამდე.

2023 წელს განმეორდა სუს-ის ანგარიშის საკომიტეტო მოსმენის გადადების მანკიერი პრაქტიკა და თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტმა,³ იურიდიული კომიტეტის მიმართვის საფუძველზე, პარლამენტის ბიუროს ანგარიშის მოსმენის 60 დღის ვადით გადადება სთხოვა როგორც წამყვანი, ასევე, სავალდებულო კომიტეტებისთვის. თავის მხრივ, საქართველოს პარლამენტის ბიურომ 2023 წლის 8 მაისს⁴ კომიტეტებს ანგარიშის მოსაშენად ფართო ვადები დაუდგინა. წამყვანი კომიტეტისთვის ხელახლა განსაზღვრული ვადა 25 მაისიდან 19 ოქტომბრამდე პერიოდს მოიცავს. ანგარიშის პლენარულ სხდომაზე განხილვისთვის კი 16 მაისიდან 20 ოქტომბრამდე პერიოდი მითითებულია.

საკომიტეტო განხილვის ასეთი გრძელვადიანი პერიოდი სასარგებლო იქნებოდა, თუ საქართველოს პარლამენტი ამ დროს სუს-ის ანგარიშის დეტალური შესწავლისა და კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავებისთვის გამოიყენებდა. თუმცა 2022 წლის საკომიტეტო მოსმენების გადადების გამოცდილება არ იძლევა პოზიტიური მოლოდინის საფუძველს. სუს-ის 2021 წლის ანგარიშის საკომიტეტო მოსმენაზე, სუს-ის უფროსის მოადგილემ ანგარიში ფორმალურად წარადგინა, კითხვა-პასუხის ეტაპი კი დახურულ

¹ სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის 2022 წლის ანგარიში. ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillPackageContent/38924>

² საქართველოს პარლამენტის ბიუროს გადაწყვეტილება ნორმატიული აქტის პროექტის განხილვის პროცედურის დაწყების შესახებ. ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillPackageContent/38958>

³ საქართველოს თავდაცვის და უშიშროების კომიტეტის წერილი N2-6848/23. ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/327403>

⁴ საქართველოს პარლამენტის ბიუროს გადაწყვეტილება ნორმატიული აქტის პროექტის განხილვის პროცედურის დაწყების შესახებ. ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/327563>

ფორმატში გაგრძელდა. მოგვიანებით, საქართველოს პარლამენტმა სუს-ის 2021 წლის საქმიანობა, რაიმე ტიპის რეკომენდაციების გარეშე, დადებითად შეაფასა.

2022 წლის საქმიანობის ანგარიში მნიშვნელოვნად არ განსხვავდება იმ ტექსტისგან, რომელიც სუს-მა პარლამენტს 2022 წელს წარუდგინა, მიუხედავად იმისა, რომ უკრაინაში მიმდინარე ომმა საქართველოსთვის უსაფრთხოების გამოწვევები მნიშვნელოვნად გაზარდა და გარკვეულწილად, შეცვალა.

ანგარიშში უსაფრთხოების ძირითად პრობლემებს შორის რუსული ოკუპაცია და ქვეყნის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე უკანონოდ განთავსებული რუსეთის სამხედრო ბაზებია მითითებული. გამოწვევადაა მითითებული „უცხო ქვეყნების სპეციალური სამსახურების სადაზვერვო საქმიანობა“ ჰიბრიდული ომის ინსტრუმენტების გამოყენებით. აღსანიშნავია, რომ რუსეთის სპეცსამსახურები ამ კონტექსტში ნახსენები არაა.

ზოგადად, დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტის დაკვირვებით, ანგარიშის არც ერთ ნაწილში, ოკუპირებულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული თავის გარდა, არაა ნახსენები რუსეთის ფედერაციის უკანონო მოქმედებები საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე. ნიშანდობლივია, რომ რუსეთიდან მომავალ საფრთხეებზე არაა საუბარი ისეთ ქვეთავებში, როგორებიცაა: „**დეზინფორმაცია და „ჰიბრიდული ომის“ სხვა საფრთხეები**“, „**დეზინფორმაცია და პროპაგანდა**“, „**ე.წ. რბილი ძალა და ფარული ოპერაციები**“ და „**კიბერუსაფრთხოება**“. იმ ფონზე, როდესაც საერთაშორისო ორგანიზაციები, განსაკუთრებით უკრაინის წინააღმდეგ ომის კონტექსტში, რუსეთს დეზინფორმაციის გამავრცელებელ მთავარ აქტორად ასახელებენ,⁵ ანგარიშის დუმილი რუსეთის როლზე საქართველოში მიმდინარე ინფორმაციით მანიპულაციის ოპერაციებზე, კითხვებს იწვევს. მაგალითად, ევროკავშირის საგარეო ქმედებათა სამსახურის (EEAS) [ანგარიშში](#), რომელიც 2022 წელს მსოფლიო საინფორმაციო ველში დეზინფორმაციის და ფაქტებით მანიპულაციის საკითხებს ეხება, მსოფლიოში დეზინფორმაციის მთავარ წყაროდ რუსეთი და ღიად პროკრემლისტური აგენტებია დასახელებული. ანგარიშში აღნიშნულია, რომ ყალბ და მანიპულაციურ მედია კონტენტს, რუსეთი ავრცელებს, როგორც ოფიციალური დიპლომატიური არხების საშუალებით, აგრეთვე სახელმწიფო მედიასაშუალებებით და რუსეთის ამ მოქმედებას გააჩნია როგორც შიდა, ასევე, საგარეო განზომილება.

ანგარიშის დიდი ნაწილი კვლავ გაჯერებულია ზოგადი შინაარსის ფრაზებით, სათანადო კონკრეტიკის გარეშე. თუ მაგალითად, ტერორიზმთან ბრძოლის მიმართულებით ჩატარებული საქმიანობის აღწერისას ანგარიში შედარებით დეტალურია - დასახელებულია ტერორიზმის ბრალდებით დაკავებული პირის ვინაობა, მოყვანილია კონკრეტული ფაქტები, სტატისტიკური მონაცემები, ანგარიშის ის ნაწილი, რომელიც ჰიბრიდულ ომს შეეხება, უკიდურესად ბუნდოვანი და ორაზროვანია. ანგარიშში ზოგადად მითითებულია საზოგადოებაში პოლარიზაციის გაღრმავებისკენ მიმართულ ქმედებებზე, სახელმწიფო ინსტიტუტების დაზიანების მცდელობებზე და სოციოლოგიურ გამოკითხვებზე, რომელსაც

⁵ oecd.org, „დეზინფორმაცია და რუსეთის აგრესიული ომი უკრაინის წინააღმდეგ“, ხელმისაწვდომია: https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/disinformation-and-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-37186bde?fbclid=IwAR3uLvdRsWC_NBNTDV-vjTxMkB0DjPvmANRAiKpPj-uxhNxnZMOK_0IYBtM

არასამთავრობო ორგანიზაციები უცხო ქვეყნების დაფინანსებით ატარებენ, შესაბამისი ორგანიზაციების და სახელმწიფოების დასახელების გარეშე. ბუნებრივია, ჩნდება კითხვა - თუ სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურს აქვს ინფორმაცია რომელიმე ორგანიზაციის სახელმწიფო ინსტიტუტების დამაზიანებელ მოქმედებებში მონაწილეობის შესახებ უცხო ქვეყნის დაფინანსებით ან მათი სხვაგვარი ხელშეწყობით, რატომ არ არიან ეს ორგანიზაციები დასახელებული, მაშინ როდესაც ანგარიშის სხვა თავში, მაგალითად, საჯარო ტერორიზმში ბრალდებული ადამიანის ვინაობა. ჰიბრიდულ ომში მონაწილე ორგანიზაციების დასახელება და მხილება, ისევე, როგორც მათ წინააღმდეგ კანონით გათვალისწინებული ღონისძიებების გატარება ხელს შეუწყობდა მათი გავლენის შემცირებას და სუს-ის მიმართ ნდობის გაზრდას.

მიუხედავად ღიად პრორუსი ულტრამემარჯვენე ჯგუფების უკიდურესად გააქტიურებისა და მათი მხრიდან პოლიტიკურ დღის წესრიგზე მნიშვნელოვანი ნეგატიური გავლენის მოხდენის მცდელობისა, ქვეყნის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი უწყება, ამ საკითხსაც ყურადღების მიღმა ტოვებს. ნაცვლად იმისა, რომ ანგარიშში დეტალურად იყოს მიმოხილული ულტრამემარჯვენე ჯგუფების საქმიანობიდან მომდინარე საფრთხეები, სუს-ი 2022 წლის საქმიანობის დოკუმენტში ზოგადი სახითაც არ ეხება ამ საკითხს.

ტექსტის ბუნდოვანი ფორმულირების გამო, გაუგებარია, „ორგანიზაციებზე“ მითითება უბრალო სპეკულაციაა, თუ აქვს რამე რეალური საფუძველი. ბუნდოვანია, სუს-ი საფრთხედ მხოლოდ რუსეთის ფედერაციის მიერ დაფინანსებულ პოლიტიკურ ორგანიზაციებს მიიჩნევს, თუ ოპოზიციის (მათ შორის საპარლამენტო) მიერ ჩატარებულ საპროტესტო გამოსვლებში ხედავს სახელმწიფო უსაფრთხოების რისკს. მნიშვნელოვანი იქნება, თუ სუს-ის საქმიანობის ანგარიში ამ საკითხზე ორაზროვნების სივრცეს არ დატოვებს, მით უფრო რომ „უცხო ქვეყნის გავლენის აგენტების“ კანონპროექტის მიღებასთან დაკავშირებული კონტექსტი კიდევ უფრო გაუგებარს ხდის, თუ ვის მიიჩნევს ხელისუფლება საფრთხედ.

ოკუპირებული ტერიტორიები

სუს-ის 2022 წლის ანგარიში ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული ვითარების აღწერით იწყება. ანგარიშის მიხედვით, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია რუსეთ-უკრაინის ომმა და უკრაინაში საომარი მოქმედებებისთვის რუსეთმა გამოიყენა როგორც საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ბაზირებული საკუთარი სამხედრო შენაერთები, ასევე, ოკუპირებული ტერიტორიების მაცხოვრებლებიც, რომლებიც სავალდებულო გაწვევის გამო აღმოჩნდნენ უკრაინის ფრონტზე. ანგარიშში მითითებულია „არაერთი პირის“ დაღუპვის შესახებ, შესაბამისი სავარაუდო რიცხვის მითითების გარეშე.

სუს-ს ანგარიშში მოყვანილია რამდენიმე ფაქტი, რომელმაც 2022 წელს რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიების ანექსია გააღრმავა. ანგარიშში ნახსენებია, როგორც აფხაზეთში დიდი მოცულობის ტერიტორიების, მთლიანი დასახლებების რუსეთის ფედერაციისთვის ან რუსი მაღალჩინოსნებისთვის გადაცემის ფაქტები, ასევე კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის პროცესი. სუს-ი აღნიშნავს იმ ეკონომიკურ წნეხსაც, რომელსაც ოკუპანტი ქვეყანა დე ფაქტო ხელისუფლებების მიმართ ახორციელებს სასურველი პოლიტიკური გადაწყვეტილებების

მისაღებად. თუმცა სუს-ის ანგარიში არ შეიცავს ინფორმაციას იმის შესახებ, რა მოიმოქმედა უწყებამ ამ რისკების დასაზღვევად.

ანგარიშში მითითებული სტატისტიკური მონაცემების თანახმად, 2022 წელს უკანონო პატიმრობაში საქართველოს 9 მოქალაქე რჩება გრძელვადიანი სასჯელით, მათ შორის, ირაკლი ბებუა. ანგარიშის თანახმად, სუს-ი აგრძელებს მის ხელთ არსებული ყველა ფორმატის გამოყენებას პატიმრობაში მყოფი პირების უპირობოდ გასათავისუფლებლად.

სახელმწიფო უსაფრთხოება და კონტრდაზვერვითი საქმიანობა

სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის აღნიშნული თავი ყველაზე ბუნდოვანი და სპეკულაციურია, აუცილებელი კონკრეტიკის გარეშე, რაც საქართველოს პარლამენტის წევრებს შეუქმნიდა შთაბეჭდილებას სახელმწიფო უსაფრთხოებისთვის არსებული რეალური გამოწვევებისა და საფრთხეების შესახებ. აღნიშნულ თავში ნახსენებია „დესტრუქციული ძალები“, „მტრულად განწყობილი სუბიექტები“, „ცალკეული ორგანიზაციები თუ პირები“, „დესტრუქციული გარე აქტორები“, „უცხო ქვეყნები“ - კონკრეტიკის გარეშე.

აღნიშნულ თავში 2022 წლის უსაფრთხოების გამოწვევებს შორის ნახსენებია როგორც რუსეთის თავდასხმა უკრაინაზე, ასევე სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის დრო და დრო მიმდინარე სამხედრო შეტაკებები. კონვენციური ომიდან გამომდინარე საფრთხეების გარდა, სუს-ი ასახელებს დეზინფორმაციულ კამპანიებს და ჰიბრიდული ომის სხვადასხვა ინსტრუმენტებს, რომელიც საქართველოში იქნა გამოყენებული. **თუმცა, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული ვითარების მიმოხილვისგან განსხვავებით, ანგარიშის ამ ნაწილში რუსეთის როლზე, რომელიც მართებულად ითვლება საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოებისთვის საფრთხის მთავარ წყაროდ, მითითება საერთოდ არ გვხვდება.**

ანგარიშში მითითებულია:

„შიდა და გარე აქტორები, პატრიოტულ გრძნობებზე აპელირებით, საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესების საწინააღმდეგოდ მიმართულ განცხადებებს ავრცელებდნენ და მოსახლეობას დესტრუქციული, ქვეყნის უსაფრთხოებისთვის დამაზიანებელი ქმედებების განხორციელებისკენ მოუწოდებდნენ.“⁶

„ქვეყანაში არსებულ უსაფრთხოების გარემოს აზიანებდა მტრულად განწყობილი სუბიექტების მიერ საზოგადოების მეტი პოლარიზაციისკენ მიმართული აქტივობები, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია სახელმწიფო ინსტიტუტების ფუნქციონირების შეფერხების მცდელობები, ხელისუფლების ძალადობრივი გზით დამხობისკენ მოწოდება და სოციალური დესტაბილიზაციის ხელშეწყობა.“⁷

აღსანიშნავია, რომ მსგავსი შინაარსის ზოგადი წინადადებები მრავლად იყო სუს-ის 2021 წლის საქმიანობის ანგარიშშიც. გასული წლის მსგავსად, სუს-ს არც 2022 წლის ანგარიშში

⁶ საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების ანგარიში, 2022 წელი, გვ. 16

⁷ იქვე.

დაუკონკრეტებია, ვინ იყვნენ და ვის მიერ იმართებოდნენ ანგარიშში მითითებული „შიდა და გარე აქტორები“. დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტის მოსაზრებით, მსგავსი ზოგადი ჩანაწერები პრობლემურია რამდენიმე კუთხით:

- იმ შემთხვევაში, თუ დასტურდება „შიდა აქტორების“ მიერ სახელმწიფო უსაფრთხოების ინტერესების საწინააღმდეგო მოქმედება, მნიშვნელოვანია დასახელდეს ამ „აქტორების“ სახელები, დამფუძნებლები, დამფინანსებლები და დაზუსტდეს მათ მიერ გაწეული კონკრეტული დესტრუქციული ქმედებები.
- იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნულ ფაქტებზე გამოძიება მიმდინარეობს, რომელიც ჯერ არ დასრულებულა და სუს-ი გამოძიების ინტერესებიდან გამომდინარე იკავებს თავს ამ ორგანიზაციების დასახელებისგან, ეს შეიძლება სუს-ის არაეფექტიანობაზე მეტყველებდეს. ამ შემთხვევაში საგანგაშო იქნებოდა, რომ ორი წლის განმავლობაში (2021-2022 წწ.), სუს-მა ვერ მოახერხა „შიდა აქტორების“ საქმიანობის შესახებ მტკიცებულებების მოპოვება, კანონმდებლობის შესაბამისად მათი საქმიანობის აღკვეთა და ამ საქმიანობაში ჩართული პირების მიმართ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის დაკისრების უზრუნველყოფა.
- სუს-ს საქმიანობა უარყოფითად უნდა შეფასდეს იმ შემთხვევაშიც, თუ აღნიშნულ ქმედებებზე სისხლის სამართლებრივი გამოძიება არ მიმდინარეობს. ვინაიდან, ზემოაღნიშნულ წინადადებაში ჩამოთვლილი ქმედებები შეიცავს სულ მცირე, სისხლის სამართლის კოდექსის ორი მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულს.⁸

შესაბამისი კონკრეტიკის გარეშე, ვიღებთ ვითარებას, როცა სუს-ი სრულიად დაუსაბუთებლად, კონკრეტული ფაქტების მოყვანის გარეშე მიუთითებს ზოგად ჯგუფებზე, რომლებიც ქვეყნის უსაფრთხოებისთვის საფრთხეს წარმოადგენენ, მაგრამ იმავდროულად საქართველოს მოქალაქეებს და საქართველოს პარლამენტს არ აწვდის ინფორმაციას ამ ჯგუფების, მათ მიერ გაწეული კონკრეტული საქმიანობის, დაფინანსების, სპონსორი სახელმწიფოს/ორგანიზაციის, თანამზრახველების შესახებ. დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტის შეფასებით, აღნიშნული დეტალების გარეშე, ანგარიშის ეს ნაწილი მოკლებულია ღირებულებას და საქართველოს პარლამენტის წევრებს ვერ მიაწვდის ინფორმაციას ვერც სუს-ის საქმიანობის ეფექტიანობის და ვერც ქვეყნის უსაფრთხოებისთვის შექმნილი საფრთხეების შესახებ.

სუს-ის ანგარიშის ამ ნაწილში წუხილია გამოთქმული იმასთან დაკავშირებით, რომ 2022 წელს სამსახურის მისამართით ისმოდა აბსოლუტურად დაუსაბუთებელი, ფაქტობრივ გარემოებებს მოკლებული ბრალდებები და ხდებოდა სამსახურის ხელმძღვანელი პირების მიზანმიმართული დისკრედიტაცია. თუმცა, იმ ფონზე, როდესაც ჯერ კიდევ უცნობია თუ რა ეტაპზეა გამოძიება 2021 წელს ე.წ. სუს-ის კრებების საკითხზე, სუს-ს გაუჭირდება საზოგადოების მხრიდან ნდობის და კეთილგანწყობის მოპოვება, რაც აუცილებელი კომპონენტია დემოკრატიული სახელმწიფოს უსაფრთხოების სისტემის

⁸ სისხლის სამართლის კოდექსის 317-ე მუხლი „მოწოდება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შეცვლისაკენ ან სახელმწიფო ხელისუფლების დამხობისაკენ“ და მუხლი 318 „საბოტაჟი“

ფუნქციონირებისთვის, რომელიც მოქალაქისა და უსაფრთხოების სექტორის თანამშრომლობას ეფუძნება.

კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა

სუს-ის 2022 წლის ანგარიშში, წინა წლების მსგავსად, ცალკე თავი ეთმობა კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის ნაწილს. დოკუმენტში ნათქვამია, რომ კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს და ამ მიმართულებით გადაიდგა არაერთი ქმედითი ნაბიჯი. წინა წლების მსგავსად, ანგარიშში შედარებით ვრცელი ნაწილი ეთმობა ანტიკორუფციული სააგენტოს საქმიანობის შესახებ ინფორმაციას. დოკუმენტში მოცემულია ინფორმაცია ქვემდებარეობის წესით გამოძიებული საქმეთა სტატისტიკის, პასუხისგებაში მიცემულ პირთა რაოდენობის, სამსახურის მხრიდან გატარებული პრევენციული ღონისძიებებისა და ცნობიერების ამაღლებისკენ მიმართული ღონისძიებების შესახებ. მიუხედავად ამისა, ინფორმაცია შინაარსობრივი თვალსაზრისით მწირია და არ გვიქმნის კონკრეტულ წარმოდგენას ანტიკორუფციული სააგენტოს საქმიანობასთან დაკავშირებით.

ანგარიშის მიხედვით, „2022 წლის სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ანტიკორუფციული სააგენტოს მიერ განხორციელდა მთელი რიგი კომპლექსური ღონისძიებები, როგორც ოპერატიულ-სამძებრო და საგამოძიებო მოქმედებების სახით, ასევე ანალიტიკური და პრევენციული ღონისძიებების მიმართულებით.“ აღნიშნულია, რომ გამოძიება დაიწყო ანტიკორუფციული სააგენტოს მიერ 61 საქმეზე, თუმცა კონკრეტულად საქმეთა შესახებ ინფორმაცია, შინაარსობრივი თვალსაზრისით, მოცემული არ არის. წინა წელთან შედარებით, გამოძიების სტატისტიკა გაზრდილია (2021 წლის ანგარიშის მიხედვით, 53 საქმეზე დაიწყო გამოძიება). თუმცა მხოლოდ გამოძიების დაწყების სიხშირე ვერ ქმნის ანტიკორუფციული სააგენტოს ეფექტიანი მუშაობის გარანტიას.

კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის ნაწილში, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მამხილებელთა ინსტიტუტის არსებობა. ევროკომისიის რეკომენდაციის შესრულების ფარგლებში შექმნილმა სამუშაო ჯგუფმა, ეს მანდატი ახლად შექმნილ ანტიკორუფციულ ბიუროს გადასცა, თუმცა მამხილებელთა ინსტიტუტის მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზა ამ დრომდე მოუწესრიგებელია. დადებითად უნდა შეფასდეს, რომ თუ სუს-ის 2021 წლის ანგარიშში ზოგადად იყო ნახსენები მამხილებელთა ინსტიტუტის შესახებ,⁹ 2022 წლის ანგარიშში მოყვანილია კონკრეტული სტატისტიკა მამხილებელთა მხრიდან შემოტანილ ინფორმაციაზე, რასთან დაკავშირებითაც სუს-მა გამოძიება დაიწყო. კერძოდ, ნათქვამია, რომ „2022 წელს სამსახურის ანტიკორუფციულმა სააგენტომ სისხლის სამართლის 61 საქმიდან გამოძიება დაიწყო მამხილებლის მიერ შემოტანილ 21 განცხადებაზე.“

წინა წლების მსგავსად, ანგარიშში არ ჩანს, რა შემთხვევაში იწყებს ანტიკორუფციული სააგენტო გამოძიებას და რა შემთხვევაში იგზავნება საქმე სხვა სტრუქტურებში საგამოძიებო ქვემდებარეობის მოთხოვნათა დაცვით. ამ კონტექსტში საინტერესოა, რომ სუს-ის

⁹ ssg.gov.ge (ვებგვერდი), საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ანგარიში, 2021 წელი, გვ. 37, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/3BFAkB7>

ანტიკორუფციულმა სააგენტომ 2022 წელსაც არაერთხელ დაიწყო გამოძიება თაღლითობის მუხლით, მიუხედავად იმისა, რომ სისხლის სამართლის საქმეთა საგამოძიებო და ტერიტორიული საგამოძიებო ქვემდებარეობის განსაზღვრის შესახებ, გენერალური პროკურორის ბრძანების მიხედვით, თაღლითობა არ ექცევა სუს-ის საგამოძიებო ქვემდებარეობაში.

ელიტური კორუფცია წლების განმავლობაში არსებულ მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. ევროკომისიის მე-4 რეკომენდაციაში პირდაპირ არის მითითება, მაღალი დონის კორუფციის აღმოფხვრის მნიშვნელობაზე. *სამწუხაროდ, არც სუს-ის 2022 წლის ანგარიში არის გამონაკლისი - მასში არ არის ნახსენები მაღალი დონის კორუფციის გამოძიების ფაქტები. სიახლეს არ წარმოადგენს, რომ ანტიკორუფციული სააგენტო, ძირითადად, წვრილმან კორუფციულ დანაშაულებს ებრძვის.*

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, აუცილებელია კორუფციის წინააღმდეგ მებრძოლი უწყება გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების მაღალი ხარისხით ხასიათდებოდეს. აუცილებელია, ნდობის ამაღლების მიზნით, სუს-ის ანგარიშები შეიცავდეს უფრო მეტად დეტალურ ინფორმაციას, სააგენტოს მხრიდან გატარებული ღონისძიებების შესახებ.

სამართლებრივი ბაზის განვითარება

2022 წლის ანგარიშის მიხედვით, სამსახურმა მოამზადა და გამოსცა 180-ზე მეტი სამართლებრივი აქტი და კომპეტენციის გათვალისწინებით საკუთარი პოზიცია დააფიქსირა.

არასამთავრობო სექტორის დიდი ნაწილი წლების განმავლობაში საუბრობს სუს-თან დაკავშირებული კანონმდებლობის პრობლემურ ხასიათზე. DRI-ის შეფასებით, ევროკომისიის რეკომენდაციების შესრულების ფარგლებში, განსაკუთრებით კი, ანტიკორუფციული მიმართულებით გასატარებელი რეფორმისა და სამართალდამცავ ორგანოებზე ზედამხედველობის ჭრილში, სამსახურის საქმიანობისა და ზედამხედველობის მომწესრიგებელ კანონმდებლობაში არაერთი ცვლილება უნდა შესულიყო. მისასალმებელი იქნებოდა, თუ თავად სუს-ი იქნებოდა ცვლილებების ინიციატორი, თუმცა, სამწუხაროდ, ამ მიმართულებით პროგრესი არ ყოფილა.

2021 წლისგან განსხვავებით, 2022 წლის ანგარიშში საუბარია რომ 2022 წელს სამსახურში შევიდა 4 ადმინისტრაციული საჩივარი. მნიშვნელოვანია, საზოგადოებას ჰქონდეს ინფორმაცია არა მხოლოდ ადმინისტრაციული საჩივრების რაოდენობაზე, არამედ მინიმუმ იმ საკითხების შესახებ, რასაც ეხებოდა საჩივრები და საჩივრების განხილვის შედეგების შესახებ.

ანგარიშვალდებულება

დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტის შეფასებით, საპარლამენტო კონტროლი ყველაზე სუსტი სწორედ უსაფრთხოების სექტორზე, მათ შორის, სუს-სა და ოპერატიულ ტექნიკურ სააგენტოზეა. მაგალითად, ინტერპელაციის მექანიზმი არც ერთხელ არ არის გამოყენებული სუს-ის უფროსთან მიმართებით; სუს-ის უფროსი არც პლენარულ სხდომაზე დაუბარებიათ და წერილობითი კითხვის მექანიზმიც, უსაფრთხოების სექტორში შემავალ უწყებებთან მიმართებით, ყველაზე სუსტად სუს-სა და ოპერატიულ ტექნიკურ სააგენტოსთან მიმართებით გამოიყენება. მაგალითად, 2022 წლის მონაცემებით, თავდაცვის სამინისტროში 36, შინაგან საქმეთა სამინისტროში 99, სუს-ში 28 კითხვა და ოპერატიულ-ტექნიკური სააგენტოში 1 კითხვა გაიგზავნა.¹⁰

სუს-ის ანგარიშის ეს ნაწილი, ტრადიციულად ზოგადი ხასიათისაა და არ იძლევა ამომწურავ ინფორმაციას. მაგალითად, ანგარიშის მიხედვით, საანგარიშო პერიოდში სამსახურმა სათანადო რეაგირება მოახდინა საქართველოს პარლამენტიდან გამოგზავნილ 80 შეკითხვაზე (აქედან, 36-ზე ნდობის ჯგუფის ფარგლებში).¹¹ თუმცა, დაკონკრეტებული არ არის, რა სახის შეკითხვები იგულისხმება. პარლამენტის ვებგვერდზე განთავსებული საჯარო ინფორმაციის მიხედვით, 2022 წლის მონაცემებით, სუს-თვის გაგზავნილი სადეპუტატო კითხვების რაოდენობა 28-ს არ აღემატება. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, ანგარიში დაკონკრეტდეს და, მათ შორის, მოცემული იყოს ინფორმაცია კითხვების შინაარსთან დაკავშირებით, რამდენზე გასცა სუს-მა პასუხი და რამდენი დარჩა რეაგირების გარეშე, შესაბამისი მიზეზის მითითებით.

ანგარიშის მიხედვით, ნდობის ჯგუფთან გაიმართა 6 სამუშაო შეხვედრა შეხვედრის თემატიკის, დღის წესრიგის, დამსწრე პირებთან რაოდენობის და თანამდებობების დაკონკრეტების გარეშე.

ანგარიშის მიხედვით, 2022 წელს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური აქტიურ ზედამხედველობას ახორციელებდა ფარული საგამომიებო მოქმედებების ჩატარებაზე, რის ფარგლებშიც, განხორციელდა არაგეგმური შემოწმება და სუს-ის უფროსის შეხვედრა სამსახურის უფროსთან.¹² თუმცა, რა იყო შეხვედრის დღის წესრიგი, რამდენი შეხვედრა გაიმართა, ანგარიშში მითითებული არაა.

დოკუმენტის მიხედვით, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურმა განხორციელა ფარული მიყურადებისა და ფარული ჩაწერის საგამომიებო მოქმედებების არაგეგმური ინსპექტირება, არ გამოუვლენია კანონმდებლობის მოთხოვნათა დარღვევის ფაქტები, თუმცა

¹⁰ democracyresearch.org (ვებგვერდი), „უსაფრთხოების სექტორზე საპარლამენტო კონტროლის მნიშვნელობა და არსებული გამოწვევები“, 28.02.2023, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/45gbobh>

¹¹ ssg.gov.ge (ვებგვერდი), საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ანგარიში, 2022 წელი, გვ. 39, ხელმისაწვდომია: <https://bit.ly/43eY3np>

¹² იქვე. გვ. 40

გასცა სავალდებულო დავალებები. ანგარიში არ შეიცავს ინფორმაციას დავალებების შინაარსის და მათი შესრულების მდგომარეობის შესახებ.